

Handläggare
Robert Lundh
Telefon: 508 33 638**Till**
Utbildningsnämnden
2013-09-26

Yttrande på remiss om betänkandet ”Friskolorna i samhället”

Svar på remissen Friskolekommitténs betänkande ”Friskolorna i samhället” (SOU 2013:56)” Dnr: 001-1303/2013.

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Biträdande utbildningsdirektör
Avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen har valt att rikta in sitt yttrande på de tio överväganden och förslag som Friskolekommittén lämnat. Genomgående instämmer förvaltningen med Friskolekommitténs överväganden och förslag.

Angående ”Samråd med kommunen före friskoleetablering” så har Kommitténs förslag med samråd kring den nya skolans etableringsläge i viss mån samma syfte som den remissprocess mellan kommunen och Skolinspektionen som föregår ett godkännande för fristående grundskolor. I yttrandet till Skolinspektionen framgår vilka områden som är mer eller mindre gynnsamma för fristående grundskolor att etablera sig i och yttrande utgör också en del av Skolinspektionens beslutsunderlag.

I kommitténs förslag till ”Obligatoriskt informationssystem för alla skolor” ingår ett antal olika informationspunkter, bland annat särskild profil eller inriktning. Om ovanstående information ska redovisas är det angeläget att definiera vad som är en profil eller

inriktning liksom att klargöra status/beslutsnivå för en profil eller inriktning.

Ärendets beredning

Ärendet är berett på tillhandahållaravdelningen

Bakgrund

Regeringen beslutade den 14 juli 2011 att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att utifrån en beskrivning av ägarstrukturen inom skolväsendet utreda och överväga ett antal frågor gällande villkor och regler för fristående skolor. Till grund för förslagen i betänkandet ligger en sexpartiuppgörelse som förhandlades fram inom ramen för Friskolekommittén och presenterades den 23 maj 2013. Bakom förslagsavsnittet står Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, samt Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Sexpartiöverenskommelsen omfattar också vissa frågor som berörs i andra utredningar. Partierna är ense om att fortsätta samråda när resultatet av dessa utredningar föreligger. Remissvar ska vara Kommunstyrelsen tillhanda senast den 22 oktober 2013.

Ärendet

I sin helhet är betänkandet från Friskolekommittén på 400 sidor. Förvaltningen har valt att rikta in sitt yttrande på de tio överväganden och förslag som Friskolekommittén lämnat.

Friskolekommitténs överväganden och förslag

- prövning av skolhuvudmännens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet,
- prövning av ägarnas lämplighet och långsiktighet,
- samråd med kommunen före friskoleetablering,
- meddelarskydd för anställda vid friskolor,
- öppenhet, insyn och offentlighet,
- skärpta sanktioner vid allvarliga brister,
- frågan om lärarresurser,
- snabbspår i Skolinspektionen för brådskande ärenden m.m.,
- frågan om reglering av syftet, och
- frågan om skolors utrymme för nytänkande och innovation.

I kommitténs överväganden har lika villkor för kommunala och fristående skolor eftersträvat, och flera av förslagen berör också

kommunala skolor. Det är kommitténs förhoppning att förslagen kommer att ha en positiv inverkan på kvaliteten även där.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Prövning av skolhuvudmannens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet

Kommitténs förslag att pröva huvudmannens lämplighet i samband med godkännandet är väl motiverat med tanke på verksamhetens art. Till skillnad mot vad som gäller från flera andra tillståndspliktiga verksamheter – som att bedriva bank- och finansieringsrörelse, bevakningsföretag eller alkoholservering har lagstöd saknats för en lämplighetsprövning av huvudmän inom skolväsendet.

Prövning av ägarnas lämplighet och långsiktighet

I likhet med friskolekommittén förordar förvaltningen att en ägarprövning bör införas i friskolesektorn. Ägarprövningen bör säkerställa att ägarna har ett seriöst och långsiktigt intresse av att bedriva utbildning. Frågan om vad som är långsiktighet inom skolväsendet bör klargöras. Kortsiktighet innebär risker för ägarbyte och nedläggningar med möjliga negativa konsekvenser för eleverna. Enligt förvaltningens egna undersökningar har kontinuitet i skolgången positiva effekter på elevens studier.

Samråd med kommunen före friskoleetablering

Kommitténs förslag med samråd kring den nya skolans etableringsläge har i viss mån samma syfte som den remissprocess mellan kommunen och Skolinspektionen som föregår ett godkännande för fristående grundskolor. Exempelvis påtalar Stockholms stad, enligt direktiv, i sitt remissyttrande till Skolinspektionen vilka områden som på lång sikt kan bedömas medföra påtagligt negativa följder för skolväsendet. Där framgår vilka områden som är mer eller mindre gynnsamma för fristående grundskolor att etablera sig i och yttrande utgör en del av Skolinspektionens beslutsunderlag. I övrigt anser förvaltningen att det är positivt med samråd mellan kommunen och den nya skolan.

Meddelarskydd för anställda vid friskolor

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning om att ett förstärkt meddelarskydd för anställda i fristående skolor bör införas.

Öppenhet, insyn och offentlighet

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att samma principer för insyn och redovisning ska gälla för kommunala som för fristående skolor och att den rätt till insyn som kommuner har bör finnas kvar och klargöras.

Obligatoriskt informationssystem för alla skolor

Stockholms stad tillhandahåller idag en egen tjänst, Jämför service, till stöd för elever och föräldrar när de ska välja skola. På Jämför service finns alla skolor och förskolor förtecknade för att man ska kunna hitta och jämföra verksamheter. Uppgifterna består kortfattat av resultat från brukarundersökningar och från utvalda nationella resultat från Skolverket. För gymnasieskolorna finns dessutom en länsgemensam Jämför service sajt.

Förvaltningen är positiv till att det inrättas ett nationellt system som möjliggör jämförelser mellan skolor. Att ge allmänheten möjlighet till insyn i skolornas ekonomiska situation, med mera är angeläget ge till föräldrar och elever inför val av skola.

I kommitténs förslag ingår ett antal olika informationspunkter, bland annat

- särskild profil eller inriktning

Om ovanstående information ska redovisas är det angeläget att definiera vad som är en profil eller inriktning liksom att klargöra status/beslutsnivå för en profil eller inriktning.

Skärpta sanktioner vid allvarliga brister

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att ett aktivare användande av vitesinstrumentet skulle ha en positiv effekt på kvalitetsarbetet i skolorna och att skollagen bör skärpas på denna punkt.

Frågan om lärarresurser

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att huvudmannen är skyldig att bemanna verksamheten med tillräckligt antal lärare. Som stöd för sin uppfattning hänvisar kommittén till 3 kap. 3§ skollagen och 5 kap. 2 § skolförordningen.

Snabbspår i Skolinspektionen för brådskande ärenden m.m.

I de fall huvudmannen redan är godkänd av myndigheten avseende lämplighet och förutsättningar för att bedriva utbildningsverksamhet anser förvaltningen att det är positivt med

ett snabbspår när elevperspektivet talar för en förenklad handläggning.

Frågan om reglering av bolagsverksamhetens syfte

Förvaltningen delar kommitténs bedömning om att en utredning och analys behövs om syftet att bedriva god utbildning ska skrivas in bolagets bolagsordning. Vidare att analysen även ska omfatta alternativet att överskott som huvudregel ska återinvesteras i verksamheten.

Frågan om skolors utrymme för nytänkande och innovation

Kommitténs uppfattning är att innovationsutrymmet för skolor blivit mindre de senaste åren. Förvaltningen välkomnar kommitténs bedömning att regeringen bör säkerställa att utrymmet för skolors nytänkande inte snävas in mer än nödvändigt.

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilagor

Remissunderlag från Skolroteln
Sammanfattning av betänkandet